

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації

Паньківа Мар'яна Васильовича

на тему «Трансформація сучасних прийомів композиторського письма в
українській акордеонній музиці В. Зубицького, В. Рунчака, Я. Олексіва»,

поданої на здобуття наукового ступеня

доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво
за спеціальністю 025 Музичне мистецтво

1. Актуальність теми дисертації

Баянно-акордеонне мистецтво становить одну з актуальних тем сучасного українського музикознавчого дискурсу і має досить широкий ракурс досліджень. Проте узагальненого погляду на процеси композиторської творчості, зокрема модернізацію прийомів і засобів письма найвідоміших композиторів-баяністів – В. Зубицького, В. Рунчака, Я. Олексіва, які сьогодні становлять гордість української баянно-акордеонної школи, не здійснено, проте їх доробок віддзеркалює сучасні тенденції у композиторській творчості. Це засвідчує *актуальність* теми дослідження.

Традиційно в українському науковому обігу використовується словосполучення «баянно-акордеонне (акордеонно-баянне) мистецтво», або «баянно-акордеонна музика» (М. Булда, М. Давидов, Ю. Дяченко, С. Карась, О. Резнік, А. Семешко, Ю. Чумак), проте інструменти групи «язичкові клавішно/кнопково-пневматичні» зазвичай диференціюють на «баян» (кнопковий інструмент) і «акордеон» (клавішний інструмент). Автори досліджень максимально точно формулюють це у назвах робіт, маючи на увазі специфіку і звукові особливості того чи іншого інструмента, а також історичні аспекти їх органологічних трансформацій.

Сучасні композитори, зокрема В. Зубицький, В. Рунчак, Я. Олексів, дотримуючись світових традицій, у нотних виданнях і переліках власних творів зазвичай вказують інструментальне призначення «баян/акордеон», маючи на увазі переважно не різні інструменти (оскільки деякі композиції технічно неможливо виконати на акордеоні), а європейську назву кнопкового

інструмента. Тому, слідуючи світовим практикам і сучасним українським тенденціям у композиторській творчості, в дослідженні використано термін «акордеонна музика» як універсальний для інструментів групи язичкових клавішно/кнопково-пневматичних, що становить *актуальний* погляд на новітнє баянно-акордеонне мистецтво.

Жанрово-стильові аспекти композиторської творчості В. Зубицького, В. Рунчака, Я. Олексіва віддзеркалюють світобачення митців, а також національні й загальнокультурні параметри епохи, проте індивідуальний авторський стиль завжди унікальний і становить сукупність неповторних ознак, що дозволяють виявляти його серед інших. Сучасні мистецькі реалії характеризуються трансформаціями усталених жанрових форм, пошуком нових стилістичних моделей і технік письма, які формують словник новітньої музичної мови. Гра смислами стає своєрідною фабулою інтелектуального композиційного процесу. Водночас індивідуальність автора завжди виявляється у реалізації художньо-творчого задуму свідомо обраним комплексом засобів, чи то усталена система музичної виразності, чи алеаторно-сонористичні комплекси, алгоритмічні композиції, застосування комп'ютерних технологій. Головним завжди є втілення унікальної ідеї-концепції митця. У виокремленні особливостей композиторського письма та виявленні трансформації його сучасних прийомів у творчості українських композиторів В. Зубицького, В. Рунчака, Я. Олексіва і полягає **актуальність** дисертаційного дослідження.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямками університету та кафедри

Дисертація виконана на кафедрі вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Її зміст відповідає комплексній темі «Вокально-інструментальне мистецтво в контексті української академічної школи» (протокол вченої ради № 19 від 29 грудня 2020 року). Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол вченої ради № 12 від 19 жовтня

2023 року) та затверджено в новій редакції (протокол вченої ради № 11 від 25 вересня 2025 року).

3. Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертаційна робота відзначається аргументованістю, доказовістю, переконливістю, глибиною аналізу взірців акордеонної музики В. Зубицького, В. Рунчака, Я. Олексіва. Всі положення і висновки, представлені у дисертації, є науково обґрунтованими, мають теоретичне і практичне значення. Дисертант уникає поверховості в науково-дослідницькій діяльності.

Дисертація представляє завершене науково обґрунтоване та логічно викладене самостійне дослідження. Наукові положення і висновки перевірені за результатами апробації на 3 міжнародних науково-практичних конференціях.

4. Наукова новизна результатів дослідження

Дослідження є першим досвідом системного осмислення композиторського письма сучасних українських композиторів В. Зубицького, В. Рунчака, Я. Олексіва та його мовностилістичних трансформацій у музиці для акордеона. У дисертації вперше:

- узагальнено сучасні теоретичні концепції функціонування композиторської творчості;
- проаналізовано дитячу музику В. Зубицького, В. Рунчака, Я. Олексіва в аспекті особливостей композиторської лексики та жанрових форм;
- охарактеризовано індивідуальну авторську стилістику в концертних творах митців;
- на базі здійсненого аналітичного студіювання виявлено музично-мовні й образно-семантичні трансформації в різножанрових творах В. Зубицького, В. Рунчака, Я. Олексіва;
- введено до наукового обігу твори українських композиторів, що не досліджувалися раніше з позицій композиторського письма, зокрема «Імпресії», «Три п'єси в народному стилі», «Сюїта в трьох частинах»,

«Українські танці», «Ліричний вальс», «Я люблю тебе, Пезаро» В. Зубицького; «У настрої джазу», «Ніч на полонині» Я. Олексіва.

Набули подальшого розвитку наукові положення про композиторську творчість, індивідуальне композиторське письмо, українське акордеонне мистецтво.

5. Практичне значення результатів дослідження полягає у використанні його основних положень і результатів у подальшому вивченні українського акордеонного мистецтва і композиторської творчості. Робота має значну практичну цінність для концертуючих виконавців і здобувачів освіти, що опановують гру на інструменті, вона також може використовуватись в навчальних курсах з історії баянно-акордеонного виконавства, музичної інтерпретації, методики у музичних коледжах і закладах вищої музичної освіти.

Теоретичне значення роботи полягає в системному вивченні акордеонної музики сучасних українських композиторів В. Зубицького, В. Рунчака, Я. Олексіва, у створенні широкої панорами її функціонування, в якій віддзеркалились загальноукраїнські та світові тенденції розвитку; у розробці жанрово-стильової типології авторських акордеонних творів, які можуть слугувати теоретичною моделлю для можливості їх подальших наукових досліджень.

6. Повнота опублікування результатів дисертації

Результати дисертаційного дослідження викладено в 6 публікаціях, з них три опубліковано у наукових фахових виданнях України категорії «Б» та три – у збірниках матеріалів конференцій.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. **Паньків М.** Камерно-інструментальні жанри у баянній творчості Ярослава Олексіва. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2024. Вип. 74. Т. 2. С. 79–85. doi: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-2-12>

2. **Паньків М.** Композиторська творчість в сучасному музикознавчому дискурсі: вектори дослідження. *Fine Art and Culture Studies*. 2024. Вип. 5. С. 47–57. doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-5-7>

3. **Паньків М.** «Альбом для дітей та юнацтва» Володимира Рунчака: образність та жанрово-стильові особливості. *Fine Art and Culture Studie*. 2025. Вип. 2. С. 122–128, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-2-17>

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

4. **Паньків М.** Дитяча музика Я. Олексіва в аспекті новаторства композиторських рішень. *Зб. матер. та тез ІХ міжнародної науково-практичної конференції «Музичне мистецтво ХХІ століття: історія, теорія, практика»*. Дрогобич, 2024. С. 112–115.

5. **Паньків М.** Баянна творчість Володимира Рунчака крізь призму наукового пошуку. *The III rd International scientific and practical conference «Science in the modern world: innovations and challenges»*, November 21–23. Toronto, 2024. S. 725–729. https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2024/11/SCIENCE-IN-THE-MODERN-WORLD-INNOVATIONS-AND-CHALLENGES-21-23.nov_24.pdf

6. **Паньків М.** Образ національного у баянній творчості В. Зубицького, В. Рунчака, Я. Олексіва. *The XV International scientific and practical conference «Modern problems of science development: scope and causes»*, April 14–16. Bergen, Norway, 2025. S. 12–14. <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2025/03/MODERN-PROBLEMS-OF-SCIENCE-DEVELOPMENT-SCOPE-AND-CAUSES.pdf>

7. Апробація матеріалів дисертації

Основні теоретичні положення та висновки дисертаційного дослідження висвітлено у доповідях на науково-практичних конференціях міжнародного рівня:

1. IX Міжнародна науково-практична конференція «Музичне мистецтво ХХІ століття: історія, теорія, практика» (10 травня 2024 року, м. Дрогобич).

2. III Міжнародна науково-практична конференція «Наука в сучасному світі: інновації та виклики» (21–23 листопада 2024 року, м. Торонто, Канада).

3. XV Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми розвитку науки: обсяг та причини» (14–16 квітня 2025 року, м. Берген, Норвегія).

8. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Усі результати дисертаційного дослідження, які виносяться на захист, отримані автором особисто. Участь у конференціях, а відтак виголошені доповіді, є самостійними. Серед публікацій, що апробують результати дослідження, три у матеріалах конференцій.

9. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Структура роботи побудована відповідно до мети та завдань. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів (дев'яти підрозділів), висновків, списку використаних джерел (293 найменування), додатку. Загальний обсяг наукової праці становить 227 сторінок, з них основного тексту – 173 сторінки.

Структура роботи та її оформлення відповідають вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

10. Відомості про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності

Дисертаційну роботу Паньківа М. В. «Трансформація сучасних прийомів композиторського письма в українській акордеонній музиці В. Зубицького, В. Рунчака, Я. Олексіва» було перевірено на ознаки академічного плагіату за допомогою інформаційної системи виявлення збігів «Unicheck» у відділі інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення бібліотеки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка 13 листопада 2025 року. Результати перевірки: схожість: 16,1 %; коефіцієнт цитування: 18,2 %; вилучень: 0 %.

У процесі перевірки виявлено збіги з власними науковими публікаціями здобувача, загальноживаною термінологією та посиланнями на використану літературу. Виявлені в роботі текстові збіги не мають ознак академічного плагіату і є правомірними.

Дисертаційна робота Паньківа М. В. є результатом самостійних досліджень здобувача, відзначається змістовністю, обґрунтованістю ключових позицій, не містить елементів запозичень без посилання на джерело та відповідає принципам академічної доброчесності.

11. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року за № 44.

Дисертаційна робота Паньківа Мар'яна Васильовича «Трансформація сучасних прийомів композиторського письма в українській акордеонній музиці В. Зубицького, В. Рунчака, Я. Олексіва», яка подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 025 Музичне мистецтво, містить раніше не захищені й отримані особисто автором наукові результати в галузі музичного мистецтва, які в сукупності вирішують проблему трансформації прийомів композиторського письма у творчості універсальних українських композиторів сучасності – В. Зубицького, В. Рунчака, Я. Олексіва.

Дисертація Паньківа Мар'яна Васильовича «Трансформація сучасних прийомів композиторського письма в українській акордеонній музиці В. Зубицького, В. Рунчака, Я. Олексіва» є самостійною науковою працею, яка за своїм змістом, рівнем новизни й практичним значенням отриманих результатів відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. за № 40 та пп. 5-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії»,

